

Національна академія наук України

**Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського**

Міжнародна асоціація українців

**Український комітет Міжнародної асоціації вивчення
слов'янських культур**

ІХ МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС УКРАЇНІСТІВ

ФОЛЬКЛОРИСТИКА. УКРАЇНОЗНАВСТВО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ

(До 100-річчя Національної академії наук України)

**КИЇВ
Видавництво ІМФЕ
2019**

УДК 061.2(100=161.2)+398+908(477)

М-58

Друкується за рішенням вченої ради Інституту мистецтвознавства,
фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

Головна редакція:

С. Пирожков, А. Загородній, Г. Скрипник

Редакційна колегія: **Б. Ажнюк, Л. Вахніна, І. Дзюба,
Б. Зілінський, О. Івановська, Н. Кононенко, О. Микитенко,
М. Мушинка, Л. Мушкетик, О. Паламарчук, Є. Пащенко,
Т. Руда, Г. Семенюк, Р. Сенькусь, Л. Шевченко, Т. Шевчук**

IX Міжнародний конгрес україністів. Фольклористика. Україно-
М-58 **знавство.** Збірник наукових статей (До 100-річчя Національної академії
наук України) / [голов. ред. С. Пирожков, А. Загородній, Г. Скрипник] ;
НАН України ; МАУ ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 432 с.

ISBN 978-966-02-8644-3 (загальний)

ISBN 978-966-02-8958-1

Збірник містить фольклористичні доповіді учасників IX Міжна-
родного конгресу україністів, а також матеріали, присвячені культур-
но-освітнім аспектам українознавства.

Видання розраховане на науковців, викладачів та студентів вищих
і середніх спеціальних навчальних закладів, широкого кола шануваль-
ників українського фольклору.

ISBN 978-966-02-8644-3 (загальний)
ISBN 978-966-02-8958-1

© ІМФЕ ім. М. Т. Рильського
НАН України, 2019

© Міжнародна асоціація
україністів, 2019

**Іван Зуляк
(Тернопіль)**

**ЕПІСТОЛЯРНА СПАДЩИНА
ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
(за матеріалами Державного архіву
Тернопільської області)**

У статті проаналізовано епістолярну спадщину Володимира Гнатюка, зокрема ті листи, які зберігаються в Державному архіві Тернопільської області. Хронологія цих листів охоплює період з 10 грудня 1899 року по 7 березня 1928 року. Залучення зазначених архівних матеріалів до наукового обігу сприятиме висвітленню зв'язків В. Гнатюка з відомими і маловідомими тогочасними діячами, їхнього впливу на його наукові праці; формуванню наших уявлень про складні побутові умови і матеріальне становище академіка та членів його сім'ї. Власне, через призму бачення побутових умов і матеріального становища зможемо оцінити його діяльність не лише як відомого науковця, ученого, але й як турботливого і люблячого батька, а також його місце і роль у складній для української інтелігенції, зокрема для сім'ї та родини В. Гнатюка, час.

Volodymyr Hnatiuk epistolary heritage is analysed in the article, in particular the letters kept in Ternopil Region State Archives. Chronologically, the letters cover the period from December 10, 1899 to March 7, 1928. Attraction of these archival materials to scientific use will help to reveal V. Hnatiuk connections with the well-known and little-known persons of that time, their influence on his scientific works; the formation of our ideas about the difficult living conditions and financial situation of the academician and his family members. In fact, the vision of living conditions and financial position, enables to appreciate his work not only as a well-known scientist, scholar, but also as a careful and loving father, his place and significance in difficult time both for V. Hnatiuk family and Ukrainian intelligentsia in particular.

Актуальність задекларованої проблематики ґрунтується на тому, що серед багатьох визначних постатей української історії, культури та етнографії кінця XIX – середини 20-х років XX ст., які

самовіддано працювали на благо національної справи, виділяється неординарна особистість Володимира Михайловича Гнатюка. Власне цього року минає 147 років з дня народження видатного українського вченого, етнографа, фольклориста, мовознавця, літературознавця, мистецтвознавця, перекладача та громадського діяча, «організатора» вітчизняної науки, довголітнього члена і вченого секретаря НТШ, член-кореспондента Петербурзької академії наук (1902), члена Чеського наукового товариства (1905), члена Празької академії наук та Віденської академії наук, академіка ВУАН (1924), редактора видань НТШ («Етнографічний збірник», «Матеріали до української етнології» й «Літературно-науковий вісник»), директора «Української видавничої спілки» – В. Гнатюка.

Володимир Михайлович прожив багате і плідне наукове й видавниче життя, насичене тріумфальними злетами та несподівано прикрими спадами. Природа наділила його високими моральними якостями, серед яких виділяється дар спілкування з близькими і рідними людьми, науковцями, що відобразилося в епістолярній спадщині В. Гнатюка.

Наукова новизна статті полягає у тому, що, незважаючи на значну увагу у вітчизняній історіографії до творчої спадщини В. Гнатюка загалом [2–4; 7–9; 20–31], виданий збірник документів і матеріалів [1], не претендуючи на вичерпність подання переліку праць, присвячених діяльності В. Гнатюка, і власне його праць [10], енциклопедичну інформацію [5; 6], маловивченим аспектом його діяльності залишається неопублікована епістолярна спадщина, яка зберігається в Державному архіві Тернопільської області (далі – ДАТО) [11–19].

Епістолярна спадщина В. Гнатюка є важливою для вивчення не лише його наукової і видавничої праці, але й взаємин з дружиною, дітьми, побутових умов життя академіка тощо.

Об'єктом дослідження є В. Гнатюк як визначна постать української історії, культури і етнографії кінця XIX – середини 20-х років XX ст. Предмет дослідження – особливості епістолярної спадщини В. Гнатюка. Мета статті – проаналізувати епістолярну спадщину В. Гнатюка кінця XIX – середини 20-х років XX ст. Основні завдання статті такі: по-перше, дослідити епістолярну спадщину В. Гнатюка, зокрема ті листи, які зберігаються в ДАТО; по-друге, охарактеризувати складні побутові умови і матеріальне становище академіка та членів його сім'ї.

У пропонованій статті представлено листи переважно приватного характеру, які укладено не за абетковим принципом, а за хронологією. Хронологія цих листів охоплює період з 10 грудня 1899 року по 7 березня 1928 року. Загалом у Державному архіві Тернопільської області (фонд Р-3443. Гнатюк Володимир Михайлович) зберігається 187 листів, адресатом і адресантом яких є В. Гнатюк, часом – його дружина, з них: 1 лист З. Тановського до В. Гнатюка; 1 лист Шаріяна до В. Гнатюка; 9 фотокопій листів В. Гнатюка до М. Сумцова; 176 оригіналів листів В. Гнатюка та його дружини до дітей (деякі з них дружина академіка писала після його смерті).

Ми умовно поділили ці листи на чотири групи: до першої групи зараховуємо один лист З. Тановського до В. Гнатюка (датований 10 лютого 1899 р.); до другої – 9 листів В. Гнатюка до М. Сумцова (написаних упродовж 5 січня 1899 р. – 9 вересня 1913 р.); до третьої – 176 листів В. Гнатюка і О. Майковської до дітей і листи дітей до батьків та інших адресатів (період листування – з 10 лютого 1919 р. по 7 березня 1928 р.); до четвертої – 4 листи без датування (3 листи В. Гнатюка і 1 лист О. Майковської).

Варто віддати належне тим особам, завдяки яким епістолярна спадщина В. Гнатюка потрапила на зберігання в ДАТО. Матеріали, що вводяться в науковий обіг, потрапили на зберігання до архіву завдяки плідній співпраці відомого дослідника творчості В. Гнатюка – Миколи Мушинки – і Богдана Хаварівського, колишнього директора ДАТО.

Зміст і характер листування тісно пов'язані з біографією В. Гнатюка: змінювалося становище – змінювалося й коло осіб, з якими він спілкувався, набирали іншого характеру інтереси й запити – з'являвся новий спектр наукових і видавничих зацікавлень, родинних обов'язків та переживань за долю своїх дітей тощо.

Аналіз листів свідчить, що В. Гнатюк надзвичайно уважно ставився до своїх адресатів, у міру можливостей сумлінно виконував їхні прохання і вчасно відписував. Це підтверджує значна кількість листів з подяками за успішне полагодження тих чи інших питань.

Листування В. Гнатюка зі своїми адресатами – це своєрідна історія активного наукового та видавничого життя, складних побутових умов і щоденних матеріальних труднощів. Власне, завдяки листуванню В. Гнатюка з дружиною, дітьми та іншими особа-

ми можна простежити доволі широке коло проблем у складний для його сім'ї та родини час, що дає змогу відслідкувати відносини між окремими членами родини, побачити піклування батька про майбутнє своїх дітей, зокрема щодо питань, пов'язаних зі здобуттям освіти тощо.

Загалом, характеризуючи неопубліковану епістолярну спадщину В. Гнатюка, варто наголосити, що переважна більшість листів написана саме до дочки Ірини, менше – до Лесі, практично поодинокі листи – до сина Юрія. По-різному можна оцінити таку кількість листів, написаних саме до дочки Ірини та її чоловіка Василя. Однак, на нашу думку, саме цим пояснюється неоднакове ставлення до своїх дітей, оскільки саме старша дочка Ірина була відповідальнішою, частіше письмово спілкувалася з батьками і, можливо, навіть більше про них дбала в матеріальному плані. В. Гнатюк, незважаючи на власну недугу та хворобу дружини Олени Майковської, постійно турбувався про своїх трьох дітей – Ірину, Лесю, Юрія. Звичайно, що це відображено практично в усіх його листах. Він прагнув отримувати від них хоча б одного листа на тиждень. За підрахунками автора, від дочки Лесі за чотири місяці він отримав одного листа, від Ірини – за два місяці одного листа і поштову листівку.

Складність листування з дітьми пов'язана, зокрема, з тим, що вони, перебуваючи за кордоном, постійно змінювали місце проживання, тому існує ймовірність, що значна частина листів просто не доходила до адресата, і, звичайно, перевірка цензури, що особливо посилилася після 1922 року. Також варто наголосити, що в орендованому помешканні В. Гнатюка у Львові було завжди велелюдно, це не дуже подобалося дружині та створювало певні труднощі для сім'ї, пов'язані з харчуванням гостей, їхнім комфортним перебуванням у місті. Окрім того, його дружина часто хворіла, деколи навіть упродовж шести тижнів, тому піклування про гостей було доволі складною справою.

Перебуваючи в непростих побутових умовах, винаймаючи помешкання, В. Гнатюк намагався не залишатися в біді й підтримувати своїх родичів, друзів і знайомих. Упродовж певного часу в них проживала пані М. Вітовська з двомісячною дитиною [19, арк. 10]. Сім'ю І. Франка власник житла «викинув з хати», вони не змогли знайти іншу оселю, тому просилися пожити якийсь час у Гнатюків. У них винаймав помешкання Ю. Полянський за харчі, а саме:

20 кг пшеничної муки, 15 кг кукурудзяної муки, 5 кг гречаної крупи, 2 кг цукру, 4 кг м'яса [11, арк. 195 а]. Для того, щоб мати змогу вижити у складних умовах того часу, в орендованому помешканні В. Гнатюка майже постійно квартирували гімназисти Першої гімназії. Тому що, наприклад, вартість обіду в ресторані складала 4–5 тис. марок (далі – м.), а у Гнатюків – 3 тис. м. [11, арк. 200].

В умовах міського житла дружина навіть придбала для утримання десятку курей, хоча власник квартири був проти цього. Річ у тому, що у вересні 1922 року в будинку, орендованому В. Гнатюком, стався вибух, у результаті якого в передпокої повилітали вікна, була пошкоджена стіна [11, арк. 195 а]. Часопис «Діло» пояснював ситуацію так: цей вибух стався головню через вибори до польського сейму. Окрім того, пошкоджень від вибухів зазнали приміщення НТШ, Академічний дім у Львові, Українська гімназія у Долині, «Сокіл» у Станиславові. В. Гнатюк постійно відчував нестачу коштів для купівлі палива на зиму, як він писав в одному з листів від 16 січня 1920 року, що «не знає, чи доживе до весни» [11, арк. 22]. Певну матеріальну підтримку В. Гнатюку надавали його діти, зокрема дочка Ірина та зять Василь. Знаючи про відсутність коштів на придбання дров, вони неодноразово надсилали для цього гроші.

Деколи продукти харчування В. Гнатюкові доставляли родичі. Улітку 1920 року вони привезли 1,5 кг масла, 2 хлібини, пізніше – 4 хлібини. В умовах зростаючої інфляції вартість буханця хліба становила 7 м., кілограма сала – 140 м., м'яса – 150 м., картоплі – 2,40 корон (далі – кр.). Для приготування салату купляли лободу [11, арк. 44 зв.]. Наприклад, на святкування 50-річчя у В. Гнатюка на вечерю навіть не було 300 м. [11, арк. 44 зв.]. Дружина в листі до дітей, датованому 8 січня 1921 року, писала, що його зарплати навіть не вистачає на 2 кг м'яса [11, арк. 104]. У листі від 8 червня 1920 року В. Гнатюк пише про відсутність продуктів харчування, позаяк його твори не друкують і його зарплата коректора доволі мізерна. У нього навіть виникала ідея влітку покинути Львів і податися в село [11, арк. 49]. На думку Володимира Кубійовича, В. Гнатюк, зважаючи на хворобу, зміг прожити ще 20 років, завдяки дбайливій лікарській опіці, розумному домашньому режиму і перебуванню щороку в горах і Криворівні [17, арк. 5].

В. Гнатюк із сім'єю доволі часто приїжджав до Криворівні, вважаючи відпочинок там найкращим. Щоправда, діти із цього при-

воду мали іншу думку [11, арк. 44]. В. Кубійович писав, що Криворівня, була місцем відпочинку не лише В. Гнатюка, але й І. Франка, М. Грушевського, М. Коцюбинського, Г. Хоткевича, М. Павлика, Ф. Колесси та інших відомих постатей [17, арк. 5]. Власне у Криворівні В. Гнатюк зупинявся у місцевого дяка [11, арк. 30], був добре знайомий з парохом Олексієм Волянським [17, арк. 8]. Незважаючи на науковий статус, В. Гнатюк був невибагливим, привітним і мав цілком заслужену повагу в місцевих жителів. У своїх спогадах І. Крип'якевич писав, що «В. Гнатюк був погідної, веселі вдачі, дещо іронічно-скептичний, писав дотепні листи, між іншим латинською мовою» [17, арк. 2]. В. Кубійович описував цікаву ситуацію, коли селяни Закарпаття навіть вважали В. Гнатюка австрійським престолонаслідником Рудольфом, який інкогніто вивчає важке життя простого люду, тому вони часто зверталися до нього зі скаргами на панське свавілля [17, арк. 8].

Улітку 1923 року В. Гнатюк з дружиною і М. Бондарівною відпочивали в Соколівці, вартість поїздки склала 1 млн м. Востаннє він виїжджав на Гуцульщину в 1925 році [11, арк. 213, 213 зв.]. Будучи важкохворим, В. Гнатюк запрошував своїх дітей на відпочинок: погуляти в лісі, покупатися, порибалити в гірських потоках. Надіявся, що приїде лише Іра, однак і вона не змогла приїхати в гості до батька [11, арк. 174]. Річ у тому, що на лікування в санаторії у В. Гнатюка хронічно не вистачало коштів. Його дружина мала пройти курс лікування в Карлсбаді, для поїздки їй потрібен був пристойний одяг. В одному з її листів до дітей ідеться про те, що В. Гнатюк у всьому був надзвичайно ощадливим, вважав, що вона може їхати в тому одязі, який має. «Одже, сподівайтесь кочкодана...», – писала вона [11, арк. 28].

Як свідчить аналіз листів, В. Гнатюк, незважаючи на важку хворобу, постійні побутові клопоти, складне матеріальне становище, був толерантним, з повагою ставився до своєї дружини, передусім дбав про неї, високо її цінував і шанував. Власне, у цьому виявився яскравий приклад самопожертви В. Гнатюка. Відповідно й Олена Майковська, відчуваючи турботу чоловіка, намагалася створити йому нормальні умови для життя, зважаючи на його важкий стан здоров'я. Підтвердженням цьому є його лист до дітей, датований 22 травня 1926 року, у якому він пише: «Якби на місці мами була така “господиня”, як Франчиха [дружина І. Я. Франка. – *Прим. авт.*], то я, певно, вже 15 літ лежав у

гробі. І якби Франко мав іншу господиню, що про нього дбала би, він був би жив до нині і працював, бо був сильної конституції» [11, арк. 237 зв.].

Побутові умови сім'ї погіршилися після смерті В. Гнатюка. У його дружини виникли серйозні проблеми з житлом, позаяк К. Студинський встановив ціну за оренду помешкання в розмірі 150 доларів США [11, арк. 241]. Зрозуміло, що таких коштів О. Майковська не мала. Відбувся суд. Намагаючись підтримати вдову, В. Левицький, Л. Цегельський та інші вели перемовини про те, що ще за життя В. Гнатюк подав прохання до НТШ про виділення йому службового житла. В. Охримович звертався до судді з такими словами: «Чого Ви ту бідну Гнат. в біду пхаєте, знаєте, що право локаторів скінчитися, і она тогди буде мусіла випровадитися без нічого, а тепер ми її дамо 100 зл. місячної пенсії і 200 дол. на хату» [11, арк. 243 зв.].

Судовий процес відкладався до 28 червня 1927 року у зв'язку з відсутністю К. Студинського, який поїхав у Харків на з'їзд. Не маючи виходу із ситуації, О. Майковська в принципі погоджувалася на те, що НТШ дасть їй в оренду інше помешкання за 350 дол. США і 100 зл. місячної пенсії [11, арк. 246]. Щодо призначення пенсії вдові В. Гнатюка турбувалися К. Студинський і М. Грушевський [11, арк. 214, 247 зв.], однак надії на це майже не було. Прикра ситуація, пов'язана з помешканням, вирішилася, і О. Майковська мала змогу винаймати житло за 30 зл. в місяць [11, арк. 251].

Матеріальне становище В. Гнатюка у той час було доволі складним. Він прагнув отримати будь-які кошти, щоб вижити. Через своїх дітей, переважно дочку Ірину й зятя Василя, намагався знайти можливість видавати свої твори за кордоном на таких умовах: з тиражу в 5000 примірників вартістю 5–10 кр. кожен мати 5–10 % від ціни [19, арк. 11]. На цих умовах В. Гнатюк домовився про публікацію своїх творів з видавцем Фірулком, пробував дізнатися про умови друку у видавництвах «Час» і «Всесвіт» [11, арк. 27 зв.].

Окрім того, В. Гнатюк планував публікувати свої твори у США, Канаді, однак від видавців навіть відповіді не отримав [11, арк. 152], намагався домовитися з Ярославом Оренштайном про видання популярних книжок для молоді та селян [11, арк. 226]. До літа 1920 року В. Гнатюк підготував для видавництва 9–10 книжок популярного змісту з ілюстраціями (до трьох з них – Олени Кульчицької, до інших – Юліана Панькевича). Він

планував, що кожна книжка матиме систематизовану підбірку текстів усної народної творчості з передмовою [11, арк. 30].

У житті В. Гнатюка був період, коли через складне матеріальне становище він змушений був продавати деякі твори зі своєї бібліотеки, переважно російські, до Ужгорода [11, арк. 194 а]. З часу відправлення книг минуло більше року, а грошей за них він так і не отримав. З цього приводу він писав, що «бо то все йде бюрократичною дорогою, отже, тягнесь, як циганський багтіг» [11, арк. 198 д].

Незважаючи на важку хворобу, зайнятість, пошуки можливостей отримати певні кошти, В. Гнатюк цікавився видавничою справою, зокрема «Граматикою» З. Кузелі. З цього приводу він висловив власну думку щодо вживання галицьких форм слів «сей», а не «цей», поміркованого використання українізмів, що були тоді модними. У цьому контексті він навіть приклад публіцистичного стилю статей і праць І. Огієнка [11, арк. 37 зв.].

Складність ситуації пов'язана з тим, що В. Гнатюк у цей період навіть не мав пристойного одягу, незважаючи на свій високий науковий статус. Зокрема, у листі до Ірини просить передати для нього сюртук і камізельку, залишені сином Юрієм у сестри Лесі [11, арк. 20]. Наскільки складним було матеріальне становище В. Гнатюка, що його син ходив у позиченому одязі, однак батько все ж таки більше дбав про його духовний розвиток і на певну незначну суму придбав для нього літературу [11, арк. 44 зв.]. До речі, дружина також доношувала речі, що їх передавала дочка Ірина. Так, в одному з листів вона писала, що доношує старий плащ, підшитий чорним жакетом, у ньому доволі тепло, але виглядає вона, як «київський ізвозчик» [11, арк. 24 зв.].

З вересня 1922 року В. Гнатюк отримував місячну зарплатню в розмірі 40 тис. м. [11, арк. 198 а], один виклик лікаря коштував 50 тис. м. [11, арк. 174]. Від 3 березня 1923 року йому підвищили зарплату до 200 тис. м., В. Гнатюк жартував, що такої суми «перед війною її не мали президенти і міністри» [11, арк. 198 г]. Однак вартість продуктів харчування, порівняно з його зарплатою, була високою. Наприклад, 1 кг м'яса коштував 36 тис. м., сала – 20 тис. м, кави – 54 тис. м., 1 л молока – 100 тис. м. тощо [11, арк. 199].

«Літературно-науковий вісник», у якому працював коректором В. Гнатюк, з 1924 року практично не видавався, тому він втратив і цей скромний заробіток [11, арк. 226 зв.]. В. Качкан пи-

сав про нього: «Таким прийшов в українське народознавство галичанин, аби своїми руками підняти на висоти всеєвропейської науки такі пласти, що до сили цілим поколінням» [8].

Таким чином, автором досліджено епістолярну спадщину В. Гнатюка, зокрема ті листи, які зберігаються в ДАТО, охарактеризовано складні побутові умови і матеріальне становище академіка та членів його сім'ї. Ми переконані в тому, що проаналізовані неопубліковані архівні матеріали розкривають окремі аспекти життя та діяльності В. Гнатюка – визначної постаті української історії, культури й етнографії кінця XIX – середини 20-х років XX ст.

1. Володимир Гнатюк. Документи і матеріали / упоряд.: Я. Шашкевич, О. Купчинський, М. Кравець, Д. Пельц, А. Сиценький; відп. ред. О. Купчинський. – Львів, 1998. – 466 с.

2. *Герета І.* Володимир Гнатюк: сім етюдів про вченого на його 125-річчя // Тернопілля'96 : регіональний річник. – Тернопіль, 1996. – С. 101–107.

3. *Гонтар Т.* Особливості спілкування Володимира Гнатюка з представниками української інтелігенції // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. д-ра філол. наук Ткачука М. П. – Тернопіль : ТНПУ, 2011. – Вип. 32. – С. 20–25.

4. 10 фактів про Володимира Гнатюка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://quester.tobm.org.ua/hnatiuk/info-hnatiuk.html>.

5. Енциклопедія історії України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>.

6. Енциклопедія українознавства : у 10 т. / гол. ред. В. Кубійович. – Париж ; Нью-Йорк : Молоде життя, 1954–1989. – 4016 с.

7. *Зуляк І.* Побутові умови і матеріальне становище Володимира Гнатюка в 1919–1926 роках (на основі архівних матеріалів) // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. д-ра філол. наук Ткачука М. П. – Тернопіль : ТНПУ, 2011. – Вип. 32. – С. 26–30.

8. *Качкан В.* Обшари його таланту // Вітчизна. – 1994. – № 1–2. – С. 127.

9. *Купчинський О.* Українознавчі студії Володимира Гнатюка // Київська старовина. – 1999. – № 2. – С. 72–81.

10. Лабораторія фольклористичних досліджень. Електронна навчальна бібліотека української фольклористики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/proekty/elektronna-navchalna-biblioteka-ukrajinskoji-folklorystyky/>.

11. Держархів Тернопільської області (далі – ДАТО), ф. Р-3443 : Гнатюк Володимир Михайлович, оп. 1, спр. 1, 273 арк.
12. ДАТО, ф. Р-3443, оп. 1, спр. 2, 282 арк.
13. ДАТО, ф. Р-3443, оп. 1, спр. 5, 26 арк.
14. ДАТО, ф. Р-3443, оп. 1, спр. 7, 1 арк.
15. ДАТО, ф. Р-3443, оп. 1, спр. 9, 1 арк.
16. ДАТО, ф. Р-3443, оп. 1, спр. 13, 2 арк.
17. ДАТО, ф. Р-3443, оп. 1, спр. 14, 12 арк.
18. ДАТО, ф. Р-3443, оп. 1, спр. 15, 5 арк.
19. ДАТО, ф. Р-3443, оп. 1, спр. 18, 12 арк.
20. *Мельник Я.* Іван Франко і Володимир Гнатюк: до історії творчих взаємин та особистих контактів // Роль Володимира Гнатюка у розвитку української національної культури. Тези доповідей і повідомлень наукової конференції, присвяченої 120-річчю від дня народження Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 1991. – С. 52–54.
21. *Мушинка М.* Володимир Гнатюк – дослідник фольклору Закарпаття // Праці історично-філософичної секції. – Париж ; Мюнхен, 1975. – 118 с.
22. *Мушинка М.* Взаємини Михайла Коцюбинського з Володимиром Гнатюком // Народна творчість та етнографія. – 1996. – № 4. – С. 11–19.
23. *Мушинка М.* Найвизначніший фольклорний збірник русинів-українців Закарпаття. (Про діяльність вченого В. Гнатюка, його праці) // Березиня. – 1998. – № 3–4. – С. 4–8.
24. *Мушинка М.* Академік Володимир Гнатюк як дослідник фольклорних скарбів Закарпатської України // Народна творчість та етнографія. – 2002. – № 5–6. – С. 3–14.
25. *Приходько І.* Наукові взаємини Володимира Гнатюка та Миколи Сумцова // Роль Володимира Гнатюка у розвитку української національної культури. Тези доповідей і повідомлень наукової конференції, присвяченої 120-річчю від дня народження Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 1991. – С. 55–57.
26. *Романів О.* Володимир Гнатюк і Наукове Товариство ім. Шевченка // Форум. – 1996. – № 2. – С. 10–12.
27. *Сапеляк О.* Володимир Гнатюк – секретар етнографічної комісії // Надознавчі зошити. – 2004. – Вип. 5–6. – С. 794–796.
28. *Черемшинський О.* Дружба і співпраця Володимира Гнатюка з Іваном Франком // Русалка Дністрова. – 1996. – № 19. – С. 2.
29. *Черемшинський О.* Дружба академіків-земляків: [В. Гнатюк та К. Студинський] // Русалка Дністрова. – 1998. – № 21–22. – С. 16.
30. *Шеремета О.* Взаємини Володимира Гнатюка з учителями Західної України // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2007. – Вип. 22. – С. 281–285.
31. *Якель Р.* Спадщина, яка надихає митців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/spadschina_yaka_nadihae_mittsiv.html.

ЗМІСТ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

Ярмоленко Наталія

Динаміка образу птаха в українських рушникових орнаментах. 3

Павленко Ірина

Думи та Запорожжя. 15

Єфремова Людмила

Народні пісні Волині та Західного Полісся: стильові особливості 29

Гуменюк Ольга

Макам – давній жанр кримськотатарського пісенного фольклору, особливості його словесної та музичної поетики 41

Шевчук Тетяна

Рожа (ружа, мальва) в українському обрядовому фольклорі 53

Патмар Едісон

Современность и фольклор:
есть фольклор – есть народ, нет фольклора – нет народа 63

Козар Лідія

До історії взаємин громадівця Олександра Лоначевського-Петруньки з Михайлом Драгомановим у контексті національного відродження другої половини XIX століття (фольклористично-етнографічний аспект) 70

Іваннікова Людмила

Село Ольгинка Волноваського району Донецької області та його околиці у фольклорній спадщині Якова Новицького (кінець XIX – початок XX століття). 78

Зуляк Іван

Епістолярна спадщина Володимира Гнатюка (за матеріалами Державного архіву Тернопільської області) 95

Мельник Наталя

Казковий образ москаля: соціально-психологічні параметри. 105